

Asia: VN/12531/2021

LAUSUNTOPYYNTÖ VAMMAISPALVELULAINSÄÄDÄNNÖN UUDISTUKSESTA

Lausunnonantajan tausta

1. Vastaaajan taustaorganisaatio

Vammaisjärjestö [Vantaan Kehitysvammaisten Tuki ry]

Yleistä hallituksen esitysluonnoksesta

2. Ovatko esitysluonnoksen pykälät selkeitä?

Kyllä pääosin

Perustele tarvittaessa kantasi

-

3. Tukevatko pykäliden perustelut hyvin lain soveltajaa?

Kyllä pääosin

Perustele tarvittaessa kantasi

-

4. Vahvistaako esitys vammaisten henkilöiden yhdenvertaisuutta?

Kyllä pääosin

Perustele tarvittaessa kantasi

-

5. Lisääkö esitys vammaisten henkilöiden osallisuutta yhteiskunnassa?

Kyllä pääosin

Perustele tarvittaessa kantasi

-

6. Parantaako esitys vammaisen henkilön mahdollisuuksia saada yksilöllisen tarpeensa mukaisia palveluita vamman tai sairauden laadusta riippumatta?

Kyllä pääosin

Perustele tarvittaessa kantasi

-

7. Mitä haluaisit ehdottomasti säilyttää esityksessä ja miksi (asiakokonaisuus, pykälä, kohta perusteluissa tms.)? Mainitse avovastauksessa (lyhyesti) enintään kolme asiaa.

-

1.

-

2.

-

3.

-

8. Mitä haluaisit ehdottomasti poistaa tai muuttaa esityksessä ja miksi (asiakokonaisuus, pykälä, kohta perusteluissa tms.)? Mainitse avovastauksessa (lyhyesti) enintään kolme asiaa.

-

1.

-

2.

-

3.

-

9. Ottaako esitys riittävästi huomioon vammaisten lasten tarpeet?

Kyllä pääosin

Perustele tarvittaessa kantasi

-

10. Voidaanko esityksen mukaisilla palveluilla vastata kattavasti hengityshalvauspotilaiden palvelutarpeisiin?

Ei kantaa

Perustele tarvittaessa kantasi

-

Soveltamisala

11. Onko lain soveltamisala tarkoituksenmukainen?

Kyllä pääosin

Perustele tarvittaessa kantasi

-

Palvelut

12. Ottavatko valmennusta, henkilökohtaista apua ja erityistä tukea koskevat säännökset kokonaisuutena arvioiden riittävästi huomioon eri tavoin vammaisten henkilöiden tarpeet?

Kyllä pääosin

Perustele tarvittaessa kantasi

-

13. Onko valmennusta koskevien pykälien (7-8 §) sisältö tarkoituksenmukainen?

Ei

Perustele tarvittaessa kantasi

2 § Lain soveltamisala ja suhde muuhun lainsäädäntöön:

Uuden lakiluonnoksen soveltamisalassa määritellään, millainen vammaisen henkilö olisi oikeutettu palveluihin. Määritelmä ei vastaa YK:n vammaisoikeuksien sopimusta.

Mielestämme lakiin pitää kirjata tuo nyt puuttuva sosiaalinen toimintakyky, samoin pitää lisätä toimintakyvyn heikentyminen. Ilman ”olennainen”-mainintaa. Kuka päättää, milloin toimintakyky on olennaisesti heikentynyt? Pelkkä ”toimintakyvyn heikentyminen” olisi parempi muoto.

5 § Päätöksenteko ja palveluiden toteuttaminen

Mielestämme lakiin on kirjattava, että asiakkaan esittämästä tuen ja avun tarpeesta saa poiketa vain perustellusta syystä ja syy täytyy kirjata päätökseen. (Tämä erittäin tärkeää!)

14. Esityksessä ns. kuntouttavan varhaiskasvatuksen järjestäminen vammaispalvelulain mukaisena valmennuksena edellyttää palvelun maksuttomuudesta säätämistä varhaiskasvatuksen asiakasmaksulaissa ja kuntien menettämän asiakasmaksutulon korvaamista kunnille vuosittain osana tähän esitykseen käytettävissä olevaa valtionosuutta.

Onko varhaiskasvatuksen järjestäminen vammaispalveluna tarkoituksenmukaista?

Kyllä

Perustele tarvittaessa kantasi

-

15. Onko henkilökohtaista apua koskevien pykälien (9-11 §) sisältö tarkoituksenmukainen?

Ei

Perustele tarvittaessa kantasi

9 § Henkilökohtainen apu

Mielestämme voimavararajaus on poistettava laista, koska se on vastoin YK:N vammaissopimusta ja yhdenvertaisuusperiaatetta. (Tämä erittäin tärkeää!)

16. Onko erityistä tukea koskevien pykälien (12-13 §) sisältö tarkoituksenmukainen?

Ei

Perustele tarvittaessa kantasi

13 § Erityinen tuki.

Pykälä astuisi voimaan vasta 2025, kaksi vuotta muuta vammaislainsäädäntöä myöhemmin.

Mielestämme lain on astuttava voimaan kaikkine pykälineen samanaikaisesti. Erityistä tukea ei missään tapauksessa saa rajata viimesijaiseksi palveluksi.

17. Onko erityisestä osallisuuden tuesta tarpeellista säätää palveluna (12 § 2 mom. 1 kohta)?

Kyllä

Perustele tarvittaessa kantasi

-

18. Onko tuetusta päätöksenteosta tarpeellista säätää palveluna (12 § 2 mom. 2 kohta)?

Kyllä

Perustele tarvittaessa kantasi

-

19. Onko vaativasta moniammatillisesta tuesta tarpeellista säätää palveluna (12 § 2 mom. 3 kohta)?

Kyllä

Perustele tarvittaessa kantasi

-

20. Onko asumisen tuen pykäläkokonaisuus (14-17 §) tarpeenmukainen?

Kyllä pääosin

Perustele tarvittaessa kantasi

14 § Asumisen tuki

Mielestämme asumisen tuen tulisi sisältää päivittäisissä toimissa tarvittavan avun ja tuen lisäksi ne palvelut, joita henkilö tarvitsee hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseksi, osallisuuden, kommunikaation ja perhe-elämän mahdollistamiseksi sekä päätöksenteon tukemiseksi ja itsemääräämisoikeuden toteutumiseksi. Lisäksi tulisi korostaa vahvemmin sitä, miten asumisen tuki järjestetään myös vaativampia tuen tarpeita omaaville, kuten vaikeammin kehitysvammaisille ihmisille, ensisijaisesti vammaisen henkilön itse valitsemaan asuntoon ja asuinpaikkaan, kuten YK:n vammaissopimuksen 19 artikla edellyttää.

Mielestämme lakiin tulisi myös sisällyttää vaatimus, että palvelun järjestäjä huolehtii erityisesti vaikeasti vammaisten asumisen laadusta ja järjestää riittävän avun sekä valvonnan heidän selviämisekseen asumismuodossaan.

Palveluiden laadukkaan toteutumisen valvonta on muutoinkin erityisen tärkeää ja yksi palvelun järjestäjiin kohdistuva perusvaatimuksemme.

21. Onko säännös vammaisten lapsen asumisesta kodin ulkopuolella tarkoituksenmukainen?

Ei

Perustele tarvittaessa kantasi

15 § Lapsen asuminen kodin ulkopuolella

Mielestämme laissa tulisi yhdistää 15 § lapsen oman perheen kanssa asumisen ensisijaista tukemista koskevan 14 §:n kanssa yhdeksi lapsen asumisen tuen kokonaisuudeksi. Kodin ulkopuolisesta asumisesta perittäviksi ehdotettuja maksuja tulee selkeästi kohtuullistaa.

Kuten lakiehdotuksessa ehdotetaankin, lapsen tulee saada kodin ulkopuolinen asuminen vammaislain, ei lastensuojelulain perusteella.

22. Onko lyhytaikaista huolenpitoa koskeva pykälä (18 §) sisällöltään tarkoituksenmukainen?

Ei kantaa

Perustele tarvittaessa kantasi

-

23. Onko päivätoiminnasta (19 §) tarkoituksenmukaista säätää vammaispalvelulaissa?

Kyllä

Perustele tarvittaessa kantasi

19 § Päivätoiminta

Mielestämme päivätoiminta tulee säätää myönnettäväksi yksilöllisen tarpeen perusteella ilman kategorisia rajauksia.

24. Onko tarkoituksenmukaista, että työtoiminnasta ja työllistymistä tukevasta toiminnasta ei säädetä vammaispalveluissa, jos niistä säädetään sosiaalihuolto- tai muussa laissa?

Ei kantaa

Perustele tarvittaessa kantasi

-

25. Onko liikkumisen tuen toteuttamistapoja tarpeellista monipuolista 22 §:ssä ehdotetulla tavalla?

Kyllä pääosin

Perustele tarvittaessa kantasi

VAMMAISTEN KULKEMINEN

on hyvin tärkeä palveluiden osa-alue.

Kaikkien kehitysvammaisten kohdalla liikkuminen paikasta toiseen on tärkeä jokapäiväisen elämän osa-alue. Monille kehitysvammaisille myönnetäänkin esimerkiksi taksilla kulkuoikeuksia, tiettenkin tietyin määrä- ja aluerajoituksin. Ne on syytä säilyttää.

Lisäksi LIEVEMMIN KEHITYSVAMMAISTEN kohdalla unohdetaan usein se tosiasia, että heillä voi olla hahmotus- tai näkökyvyn häiriöitä, jolloin heille tarjolla oleva julkisen liikenteen käyttö on vaikeaa ja usein pelottavaa.

Mielestämme laissa pitäisi huomioida yksilöidysti kulkemiseen liittyvät asiat.

26. Mikä on näkemyksenne liikkumisen tuen määrää (23 §) ja laajuutta (24 §) koskevista säännöksistä?

-

27. Onko taloudellista tukea koskeva pykälä (25 §) tarkoituksenmukainen?

Ei kantaa

Perustele tarvittaessa kantasi

-

28. Vammaispalvelulaki käsitellään eduskunnassa syksyllä 2022. Tavoitteena on lain voimaantulo 1.1.2023. Siirtymäsäännöksillä on tarkoitus antaa hyvinvointialueille aikaa lain toimeenpanoon. Alkuvaiheessa päätösten muuttaminen uuden lain mukaisiksi vaatii paljon taloudellisia- ja henkilöstövoimavaroja. Tämän vuoksi uudet erityistä osallisuuden tukea ja tuettua päätöksentekoa koskevat säännökset tulevat voimaan vasta 1.1.2025.

Helpottavatko voimaantulo- ja siirtymäsäännökset (33 ja 34 §) lain toimeenpanoa?

Eivät

Perustele tarvittaessa kantasi

Mielestämme lain kaikkien pykälien tulee astua voimaan samanaikaisesti. Myöhäisempi voimaantulo vaikeuttaisi perusteettomasti monien kehitysvammaisten pääsyä tarvitsemiensa palveluiden pariin.

Kehitysvammalaki

29. Vastaavatko kehitysvammalain (muutettuna) voimaan jäävät itsemääräämisoikeuden vahvistamista ja perusoikeuksien rajoittamista koskevat säännökset riittävästi väliaikaiseen sääntelyn tarpeeseen?

Kyllä pääosin

Perustele tarvittaessa kantasi

-

Laki sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuista

30. Ovatko sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuista annettuun lakiin ehdotetut muutokset tarkoituksenmukaisia?

Ei kantaa

Perustele tarvittaessa kantasi

-

31. Onko ehdotus vammaisen lapsen kodin ulkopuolisesta asumisesta perittävästä maksusta mielestäsi onnistunut?

Ei

Mikäli vastasit EI, miten säätäisit maksun perusteista?

Mielestämme kodin ulkopuolisesta asumisesta perittäviksi ehdotetut maksut ovat liian korkeat ja niitä tulisi kohtuullistaa.

Esityksen vaikutukset

32. Antavatko esityksen arvioidut ihmisvaikutukset (vammaiset lapset ja aikuiset, iäkkäät henkilöt) oikean kuvan uudistuksen vaikutuksista?

Kyllä pääosin

Perustele tarvittaessa kantasi

-

33. Onko arvio esityksen kustannus- ja henkilövaikutuksista mielestänne realistinen?

Ei kantaa

Perustele tarvittaessa kantasi

-

34. Muut vapaamuotoiset huomiot esityksestä.

-

Hyvönen Heidi

Vantaan Kehitysvammaisten Tuki ry - Lausunnon antaja on yhdistyksen sihteeri